

อิทธิพลการค้าชายแดน ความกลมกลืนทางวัฒนธรรม และนโยบายภาครัฐ (ด้านการส่งเสริมการค้าชายแดน และวัฒนธรรม) ที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนชายแดน

Influence of Border Trade Cultural Assimilation and Public Policy
(Border Trade and Cultural Encouragement) Affecting the
Pattern of Life on People in the Border Community

ชีวิตร สารพัตร

นักศึกษาลัทธิสุตรปรัชญาดุสิตบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของอิทธิพลการค้าชายแดน ความกลมกลืนทางวัฒนธรรม และนโยบายภาครัฐ (ด้านการส่งเสริมการค้าชายแดน และวัฒนธรรม) ที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนชายแดน เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 397 ราย ประกอบด้วย ประชาชนที่มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในชุมชนชายแดนของประเทศไทย ได้แก่ ชุมชนชายแดนตลาดอินโดจีนท่าเสา จังหวัดอุตรดิตถ์ ชุมชนชายแดนตลาดอินโดจีนปากแคว จังหวัดตาก ชุมชนชายแดนบ้านคลองลึก ตลาดโรงเกลือ และชุมชนชายแดนบ้านหาดเล็ก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการใช้สถิติพรรณนา การหาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง การวิเคราะห์แบบถดถอยพหุเชิงซ้อน และการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยใช้โปรแกรม LISREL ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิทธิพลการค้าชายแดน ความกลมกลืนทางวัฒนธรรม และนโยบายภาครัฐ (ด้านการส่งเสริมการค้าชายแดนและวัฒนธรรม) ที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนชายแดน มีตัวแบบสมการโครงสร้างเชิงเส้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตัวแปรดังกล่าวส่งผลต่อสภาพวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนชายแดน จากการศึกษายังพบอีกว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนชายแดนโดยรวม ซึ่งประกอบด้วย ตัวแปรด้านนโยบายภาครัฐ (ด้านการส่งเสริมการค้าชายแดน และวัฒนธรรม) ตัวแปรด้านความกลมกลืนทางวัฒนธรรม และตัวแปรด้านอิทธิพลการค้าชายแดน

คำสำคัญ: การค้าชายแดน, ความกลมกลืนทางวัฒนธรรม, นโยบายภาครัฐ, วิถีชีวิตของประชาชน

ABSTRACT

The purposes of this research were to study the relationship among the border trade, cultural assimilation, and public policy on the ways of life people in border community. The quantitative data was collected by using a questionnaire and the sample was 397 people residing at 4 border communities; Thasadet Indochina market, Rakkaewsrimongkol Indochina market, Baan Klongluek-Rongklue market, and Baan Hadlek. The quantitative data was analyzed by using descriptive statistic, mean, standard deviation, skewness, kurtosis, Hierarchical regression analysis, and linear structure relationship done by LISREL technique Confirmatory factor analysis. The research results indicated that: The relationship among the border trade, the cultural assimilation, and the public policy regarding border trade and cultural encouragement affecting the ways of life of the in the border community had a model of the linear structural equation effectiveness fitted to and had a statistical significance

towards the empirical data. In addition, it was found that the three variables; public policy regarding border trade and cultural encouragement, cultural assimilation, and border trade, had an effect on the ways of life overall.

Keywords: Border Trade, Cultural Assimilation, Public Policy, The ways of Life of the People

บทนำ

นับตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2523 เป็นต้นมา ความรุนแรงของสถานการณ์ตามแนวชายแดนเริ่มเปลี่ยนแปลงจากมิติด้านสงครามสู่สันติภาพสร้างความสัมพันธ์ทางด้านการเศรษฐกิจแทนบรรยากาศแห่งความตึงเครียดทางการเมืองของประเทศที่มีความแตกต่างอุดมการณ์ทางการเมือง เมื่อพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี นโยบายต่อประเทศเพื่อนบ้านที่เรียนกว่า นโยบายเปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้า เมื่อปี พ.ศ. 2534 ซึ่งเป็นการเน้นย้ำถึงความต้องการ มีความสัมพันธ์แบบฉันมิตรส่งผลต่อการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้เพิ่มมากขึ้น เป็นจุดเปลี่ยนความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย ลาว และกัมพูชาไปในทางสันติภาพมากขึ้น รัฐบาลในสมัยต่อมาต่างให้ความสำคัญกับนโยบายและบรรจการพัฒนาพื้นที่ชายแดนและการค้าชายแดนไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) และฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) มีเจตนารมณ์ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ และเอกชนผู้ประกอบการค้าในระบบโลกทุนนิยมกับสังคมนิยม เป็นนโยบายที่สำคัญอย่างหนึ่งในการเชื่อมประสานความสัมพันธ์ที่ติระหว่างรัฐด้วยมิติทางการค้า แทนการรบ ระหว่างประเทศไทย ลาว และกัมพูชา นโยบายเปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้าเป็นการปรับนโยบายของประเทศไทยเพื่อให้เกิดสันติภาพ อันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ คือ การติดต่อกับการค้าชายกับประเทศลาวและกัมพูชา ตลอดจนประเทศในภูมิภาคใกล้เคียง โดยมีวัฒนธรรมที่มีความผสมกลมกลืนของประชาชนที่ทำกิจกรรมร่วมกันตามแนวชายแดนช่วยกระชับความเข้าใจอันดี สร้างความร่วมมือ ความสงบ

เรียบร้อยตามแนวชายแดน ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนชายแดนของประเทศไทยที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศลาว และกัมพูชา จากความหวาดระแวง ความกลัวจากภัยสงคราม ความอดอยาก ขาดแคลนสินค้าอุปโภค การว่างงาน ความยากจน ขาดโอกาสในการประกอบอาชีพ นำไปสู่การมีสินค้าบริโภค การมีงานทำ การมีรายได้ และมีวิถีการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น

การดำเนินนโยบายเปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้าของประเทศไทย ทำให้ประเทศลาวและกัมพูชาใช้ระบบการปกครองแบบสังคมนิยม ส่วนระบบเศรษฐกิจใช้แนวทางทุนนิยมมาประยุกต์ พร้อมกับดำเนินความสัมพันธ์ด้านต่างประเทศเป็นไปในลักษณะการสร้างมิตร ลดความหวาดระแวง ความขัดแย้งระหว่างลัทธิการเมือง และการสู้รบ ส่งผลให้เศรษฐกิจเริ่มมีการพัฒนาการค้าชายตามแนวชายแดนมีปริมาณมากขึ้น การปรับนโยบายเศรษฐกิจของประเทศลาวใช้นโยบายกลไกเศรษฐกิจใหม่ (new economy mechanism) พ.ศ. 2529 ส่วนประเทศกัมพูชาหลังการเลือกตั้งภายใต้การควบคุมขององค์การสหประชาชาติได้เข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มประเทศอาเซียน (Asian)

นอกจากนั้นสถาบันการเงินระหว่างประเทศ และโครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ซึ่งมีส่วนช่วยให้ศักยภาพทางการเงิน ได้ให้ความช่วยเหลือประเทศในเอเชียทางด้านการเงิน เช่น ธนาคารโลก ธนาคารเพื่อพัฒนาเอเชีย ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่ชายแดนของประเทศไทย ด้านการค้า การลงทุน ส่วนความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เช่น โครงการทกเหลี่ยมเศรษฐกิจ โครงการสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ และโครงการร่วมมือในภูมิภาคลุ่มน้ำโขง เกิดจากความร่วมมือกันของ

ประเทศไทย พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการค้า การลงทุน การเกษตร อุตสาหกรรม เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นชายแดนให้ดีขึ้น (อนุช อาภาภิรม, 2546)

รัฐบาลให้ความสำคัญและให้การสนับสนุนเศรษฐกิจ การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นชายแดนของประเทศ การเพิ่ม ปริมาณ และมูลค่าการค้าชายแดนให้สามารถเสริมสร้าง ระบบเศรษฐกิจเติบโตอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการปฏิรูประบบ การค้าชายแดนให้เข้าสู่ระบบสากล แก้ไขปัญหาอุปสรรคทางการค้า พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยงประเทศเพื่อน บ้าน ส่งเสริมการเปิดตลาดการค้าใหม่ การค้าของประชาชน ตามแนวชายแดนยังเชื่อมโยงการบริโภคภายในของทั้งสอง ประเทศ นไปสู่ผลประโยชน์ร่วมกัน ผลทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น มีต่อการจัดสรรทรัพยากรการผลิตสินค้าที่ตนมีความได้เปรียบ เนื่องจากการนำเข้าสินค้าจากอีกประเทศ หนึ่ง อยู่ในจุดคุ้มทุนกว่าที่จะผลิตเอง แต่ละประเทศมี ต้นทุนการผลิตแตกต่างกัน และมีผลต่อการกระจายรายได้ การจ้างงาน และยังเป็นส่งเสริมการค้า การลงทุน ยก มาตราฐานความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนชายแดน ที่ เกิดจากการขยายตัวทางการค้าชายแดน (กระทรวงการ ต่างประเทศ, 2549)

ประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของพื้นที่ ชายแดนด้านความมั่นคง รัฐบาลต้องการขจัดสาเหตุความ หวาดระแวงกับประเทศเพื่อนบ้าน ที่มีอยู่เดิมในอดีต โดยใช้ พื้นที่ชายแดนเป็นกันชนป้องกันการกระทบกระทั่งกัน หลีกเลี่ยงสงครามต้องการสร้างพื้นที่ชายแดนให้เกิด สันติภาพโดยการพัฒนาความสัมพันธ์ โดยใช้มิติ ความสัมพันธ์ทางด้านการค้าและวัฒนธรรมท้องถิ่นชายแดน สร้างความสามัคคีภาคประชาชนระหว่างชุมชนชายแดน ประเทศไทย ลาว และกัมพูชา ในลักษณะการทูตภาค ประชาชน (People to People Diplomacy-PPD) โดย เน้นให้ประชาชนในชุมชนชายแดนมีส่วนร่วมในการทำ กิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน สังคมการเมือง ไตรศมนาคม พลังงาน การศึกษา และการท่องเที่ยว การทูต ภาคประชาชนเป็นแนวคิดที่ปฏิบัติได้ช่วยให้เกิด ความสัมพันธ์ที่ดีสร้างความไว้วางใจ (Trust) ซึ่งกันและกัน

เกิดความเสมอภาค ความมีศักดิ์ศรี มีความจริงใจ เป็นการ ทูตที่บริสุทธิ์ โปร่งใส เกิดประโยชน์ร่วมกันกับประเทศ เพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศไทย เมื่อมีความ ใกล้ชิดและสัมพันธ์ไมตรีอันดีต่อกัน ความร่วมมือเพื่อความ สงบตามแนวชายแดนเกิดขึ้นเช่นความร่วมมือทางการค้า การลงทุน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การศึกษา การ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ความร่วมมือป้องกันการลักลอบเข้า เมืองโดยผิดกฎหมาย ลักลอบค้ายาเสพติด การลักลอบค้า โสเภณีข้ามชาติ การโจรกรรมรถยนต์เพื่อนไปยังประเทศ เพื่อนบ้าน การลักลอบขนสินค้าหนีภาษี การลักลอบค้าอาวุธ ยุทโธปกรณ์เพื่อการรบ แรงงานเถื่อน โรคติดต่อ ไม่ปล่อยให้ บริเวณชายแดน เป็นแหล่งก่ออาชญากรรมข้ามชาติ เพื่อให้ ประชาชนตามแนวชายแดนที่เกี่ยวข้องมีวิถีชีวิตสงบสุขอย่าง ยืนยาว (จิระ หงส์ดารมภ์, 2553)

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาอิทธิพลการค้า ชายแดน ความกลมกลืนทางวัฒนธรรม นโยบายภาครัฐ (ด้านการส่งเสริมการค้าชายแดน และวัฒนธรรม) ที่ส่งผล ต่อวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนชายแดนของประเทศไทย จากสาเหตุของปัญหาในอดีตที่เกิดขึ้นกับประชาชนในชุมชน ชายแดนของประเทศไทยอยู่กับความหวาดกลัวภัยสงคราม การปลัดพราก การสูญเสีย ขาดความปลอดภัยในชีวิต และ ทรัพย์สิน ขาดโอกาสในการประกอบอาชีพ ส่งผลให้เกิด ภาวะความยากจน เมื่อสันติภาพเกิดขึ้น รัฐบาลใช้นโยบาย สร้างความสัมพันธ์อันดีกับประเทศลาว และกัมพูชา เพื่อยุติ สงคราม และความขัดแย้งโดยใช้มิติทางการค้าและ วัฒนธรรม วิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนชายแดนประเทศ ไทย จะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น ได้หรือไม่ ภาวะสงครามจะเปลี่ยนแปลงไปสู่สันติภาพอย่าง ยั่งยืนได้นานเท่าใด ความอดอยากสู่การมีอยู่มีกิน การ ว่างงานสู่การมีงานทำ ความยากจนสู่การมีรายได้ การ เปลี่ยนแปลงจะสามารถยกระดับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ทางด้านเศรษฐกิจให้กับประชาชนในท้องถิ่นชายแดน ประเทศไทย มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นได้หรือไม่ และความ กลมกลืนทางวัฒนธรรมจะสร้างสันติภาพ ความร่วมมือ ระหว่างหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ชายแดนจะเกิดขึ้นได้ หรือไม่ การค้าชายแดนจะมีผลต่อความเจริญเติบโตทาง

เศรษฐกิจ การขยายตัวทางการค้า การพึ่งพาทางการค้า การลงทุน และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานได้เพียงใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของอิทธิพลการค้าชายแดน ความกลมกลืนทางวัฒนธรรม และนโยบายภาครัฐ (ด้านการส่งเสริมการค้าชายแดน และวัฒนธรรม) ที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนชายแดน

ทบทวนวรรณกรรม

การพึ่งพาทางการค้า

การค้าชายแดนเป็นส่วนหนึ่งของการค้าระหว่างประเทศ รัฐบาลไทยวางนโยบายการค้าให้เป็นไปตามกลไกตลาดแบบเสรี ไม่เข้าไปแทรกแซงกิจการ เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถแข่งขันกันอย่างเสรี แต่ละประเทศมีความชำนาญในการผลิตสินค้าแตกต่างกัน เช่น ประเทศไทยส่งสินค้าอุปโภค และบริโภค วัสดุก่อสร้างไปจำหน่ายยังประเทศกัมพูชา และลาว ในขณะที่นำเข้าสินค้าประเภทไม้ซุง ไม้แปรรูป และถ่านหิน ทั้งนี้เพราะแต่ละประเทศมีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบในการผลิตสินค้าที่แตกต่างกัน เช่น ความได้เปรียบทางด้านทรัพยากร ต้นทุนการผลิต ปัจจัยการผลิต สภาพภูมิประเทศ วัตถุดิบ และความเชี่ยวชาญ (ดำรงศักดิ์ ชัยสนธิ, 2543)

การพึ่งพาด้านปัจจัยการผลิตระหว่างประเทศไทย ลาว และกัมพูชา แต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน เช่น ประเทศไทยต้องนำเข้าไม้ ไม้แปรรูป เพื่อนำมาใช้ในการก่อสร้าง นอกจากนั้น แรงงานจากประเทศลาว และกัมพูชา ยังเป็นที่ต้องการของผู้ประกอบการไทย เพราะมีค่าจ้างแรงงานถูก ไม่เลือกงาน อดทน ขยันทำงาน ในขณะที่แหล่งเงินทุน เทคโนโลยี และโครงสร้างพื้นฐาน ประเทศลาว และกัมพูชา ต้องพึ่งพาจากประเทศไทย นำไปสู่การพึ่งพาเกื้อกูลทางการค้าซึ่งกันและกัน (complementary) (สมนึก แดงเจริญ, 2541)

ความจำเป็นในการพึ่งพาการค้าระหว่างกันมีมากขึ้น ประชาชนในชุมชนชายแดนมีความจำเป็นต้องขยาย

การค้าระหว่างกัน รัฐบาลจึงต้องเปิดด่านชายแดนตลาดชายแดนเพื่อการค้าระหว่างกัน (Alvarez, 1995)

การขยายตัวทางการค้า

การขยายตัวทางการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยกับลาว บริเวณจุดผ่านแดนถาวรบ้านเชียงของ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย กับจุดการค้าชายแดนบ้านห้วยทรายบ่อ แขวงบ่อแก้ว ทำให้การค้าชายแดนในชุมชนชายแดนเกิดการขยายตัวทางการค้า และเศรษฐกิจ ดังนี้ (กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ, 2550) (1) ตลาดการค้าชายแดนขยายตัว ผู้ซื้อ ผู้ขายมีการทำธุรกรรมการค้าชายแดนเพิ่มขึ้น (2) พัฒนาผลิตภัณฑ์จากสินค้าเกษตรที่ผลิตโดยชาวชุมชนชายแดนเพื่อส่งเป็นสินค้าออก (3) เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่ง ทางรถยนต์ และทางเรือ (4) เกิดการจ้างงาน ลดความยากจน ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีสินค้าเพื่อการบริโภค และอุปโภค เพิ่มขึ้น (5) การขยายตัวทางการค้า ส่งผลต่อรายได้ของประชาชนในชุมชนเพิ่มขึ้น (6) เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นไทย และลาว ที่ปฏิบัติร่วมกันเป็นประจำทุกปี

การขยายตัวทางการค้าชายแดนจังหวัดตราด กับเกาะกง ประเทศกัมพูชา มีพรมแดนติดต่อกันทั้งทางบก และทางน้ำระยะทาง 325 กิโลเมตร มีจุดผ่านแดนถาวร 1 จุด คือจุดผ่านแดนถาวรบ้านหาดเล็ก อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ติดกับจุดผ่านแดนบ้านตามเยียม อำเภอมนทลสีมา จังหวัดเกาะกง สินค้าส่งออกส่วนใหญ่ได้แก่ น้ำตาล นม สุรา และอะไหล่รถยนต์ สินค้านำเข้า ได้แก่ ปุ๋ย และหอย กัมพูชานิยมสินค้าจากประเทศไทย เพราะสินค้านี้มีคุณภาพดีกว่า จีน และเวียดนาม แนวโน้มการค้าชายแดนยังมีการขยายตัวได้อีกเนื่องจากการสร้างถนนสายเกาะกง พนมเปญ ที่รัฐบาลไทยให้การสนับสนุน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2548)

การขยายตัวด้านการค้าชายแดนทำให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจการค้านอกจากประเทศไทย ลาว กัมพูชา แล้วการค้าชายแดนยังมีการติดต่อกับเวียดนาม พม่า จีน การค้าชายแดนยังมีการติดต่อกับชายฝั่งภูมิภาคเอเชียบางประเทศโดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการค้าระหว่างกัน

การค้าขายชายแดนระหว่างประเทศไทย ลาว กัมพูชา และเวียดนาม เชื่อมโยงกับประเทศจีนตอนใต้ในมณฑลยูนนาน (Malik, 2006) การค้าชายแดนที่แต่ละประเทศเชื่อมทางคมนาคมติดต่อกันเปรียบเสมือนการค้าเส้นทางสายไหมในอดีต (Rajesh, 2006) การขยายตัวทางด้านการค้าชายแดนขยายจากระดับชุมชนสู่ระดับประเทศ

การลงทุน

การลงทุนในพื้นที่ชายแดนระหว่างประเทศไทย ลาว และกัมพูชา จากการศึกษาการลงทุนของ (Daude & Fratzscher, 2006) พบว่าการลงทุนชายแดนมีความสำคัญทางเศรษฐกิจ และพัฒนาท้องถิ่นทำให้ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีในการผลิตสินค้าให้แก่ประชาชนในชุมชนชายแดน ผู้ประกอบการเข้าถึงแหล่งวัตถุดิบการผลิตสินค้า และแรงจูงใจของผู้ประกอบการในการลงทุนทำการค้าชายแดน ได้แก่ (1) การค้าชายแดนทำรายได้ นำเงินตราเข้าประเทศ (2) ชุมชนชายแดนเป็นแหล่งผลิตวัตถุดิบทางการเกษตร สามารถนำผลผลิตมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูป (3) ประเทศลาว และกัมพูชา มีความต้องการบริโภคสินค้าสูง สินค้าบางอย่างไม่สามารถผลิตเองได้ต้องพึ่งพาการนำเข้าจากประเทศไทย (4) การลงทุนก่อให้เกิดการจ้างงาน สร้างรายได้ แก่ประชาชนในชุมชนชายแดน (5) แรงงานจากประชาชนในชุมชนชายแดนประเทศไทย ลาว และกัมพูชา ค่าจ้างแรงงานถูก (6) สามารถทำการค้าขยายตัวสู่ประเทศต่างๆ ในภูมิภาค

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

โครงสร้างพื้นฐานมีความสำคัญพื้นฐานการพัฒนาการค้าชายแดน และการท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทย ลาว และกัมพูชา เช่น สะพานมิตรภาพระหว่างประเทศไทยกับลาว เป็นเส้นทางขนส่งสินค้าชายแดนและเส้นทางคมนาคมของประชาชน เชื่อมต่อระหว่างประเทศไทยสู่ลาว ช่วยอำนวยความสะดวกในการติดต่อแลกเปลี่ยนซื้อขายสินค้า และการเดินทางข้ามแดน (Erie & Nathanson, 2000) พบว่า การสร้างโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน สะพาน ทำให้เศรษฐกิจการค้าขยายตัว สร้างโอกาสให้กับประชาชนในการค้าขาย สร้างรายได้เพิ่มขึ้น

จากการค้าชายแดน การค้าชายแดนระหว่างประเทศไทย ลาว และกัมพูชา ส่วนใหญ่แล้วใช้การขนส่งโดยทางรถยนต์ เช่น การขนส่งสินค้า จากชายแดนประเทศไทยข้ามสะพานมิตรภาพที่มุกดาหารเข้าสู่สหวันนะเขต (Kobayashi, 2006) จากการศึกษาพบว่า การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ทำให้การค้าชายแดนขยายตัวจากประเทศไทย สู่ลาว กัมพูชา เวียดนาม พม่า และจีน นอกจากนั้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานช่วยทำให้ธุรกรรมการค้าชายแดน กระจายสู่ประเทศต่างๆ (ทักษิณ ชินวัตร, 2545)

นโยบายภาครัฐ (ด้านการส่งเสริมด้านการค้าชายแดน และวัฒนธรรม)

การส่งเสริมการค้าชายแดนของเจ้าหน้าที่รัฐในท้องถิ่นชายแดนไทยเป็นการบูรณาการยุทธศาสตร์การส่งเสริมการค้าชายแดนในระดับพื้นที่ กับนโยบายรัฐให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐโดยเชื่อมโยงประสานการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐในทุกส่วนราชการในพื้นที่ชายแดน เพื่อต้องการส่งเสริมด้านการค้า และวัฒนธรรมของประชาชนในชุมชนชายแดนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพจากการศึกษาของ กรมการค้าต่างประเทศ (2548) พบว่า นโยบายส่งเสริมการค้าชายแดนนอกจากนโยบายเปลี่ยนสนนารบเป็นสนนการค้าแล้วยังปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ชายแดนทำธุรกรรมการค้า และเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) สนับสนุนการค้าให้ขยายตัวเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศอินโดจีน กลุ่มประเทศอาเซียน และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) เน้นความสำคัญในการยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจ ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางธุรกิจของภูมิภาคด้านการค้า ขนส่ง การคมนาคม และเป็นศูนย์กลางการผลิต

ในขณะเดียวกัน นโยบายภาครัฐยังเป็นการผสมระหว่างส่งเสริมการค้าชายแดนด้านการตลาด การผลิตและการส่งเสริมวัฒนธรรมเข้าด้วยกันกับแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงระดับชุมชนโดยเฉพาะเพื่อให้ชุมชนหันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของ

ระบบทุนนิยม เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงประทานแก่ประชาชนไทยเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ซึ่งเหมาะสมกับการดำรงชีพในระดับท้องถิ่น จุดเด่นคือแนวทางที่สมดุลโดยประชาชนรู้จักการประหยัด ใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2547) เช่น ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) พัฒนาการผลิตให้มีคุณภาพและส่งไปจำหน่ายยังประเทศลาว และกัมพูชาหรือประเทศต่างๆ ในภูมิภาคอื่น ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงยั่งยืน ส่งเสริมให้มีการทำการเกษตรแบบผสมผสานปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์ไว้เป็นอาหารหากมีมากพอก็จะนำไปขายในตลาดชายแดน

ความกลมกลืนทางวัฒนธรรมระหว่างประชาชนในชุมชนชายแดนประเทศไทย ลาว และกัมพูชา

การนับถือพุทธศาสนา การปฏิบัติกิจกรรมประเพณี และการใช้ภาษาพูดไทย ลาว กัมพูชา ระหว่างประชาชนในชุมชนชายแดนประเทศไทย ลาว และกัมพูชา เป็นความกลมกลืนทางวัฒนธรรม (cultural ecology) มีมาตั้งแต่อดีต ด้วยปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ที่มีพรมแดนติดต่อกัน ความสัมพันธ์ด้านประวัติศาสตร์ ความคาบเกี่ยวพื้นที่การปกครอง และการทำสงครามกวาดต้อนประชาชนลาว กัมพูชา มาอยู่ในประเทศไทย (มิติน ฉบับวันที่ 14 กรกฎาคม 2550, หน้า 2)

ชุมชนชายแดนประเทศไทย ลาว และกัมพูชา เป็นกลุ่มท้องถิ่น หรือกลุ่มภูมิภาคนา (locality group) ที่ประกอบด้วยประชาชนแต่ละสัญชาติมีเขตดินแดนเป็นของตนเอง แต่สภาพภูมิศาสตร์ ความเป็นมาในอดีต เชื้อชาติ และวัฒนธรรมมีความกลมกลืนกัน มีวิถีชีวิตที่คล้ายกัน มีแบบแผนการปฏิบัติไปในทางเดียวกัน รวมทั้งแบบแผนการกระทำโต้ตอบกันทางสังคมไปในวิถีทางเดียวกัน (social interactions) เป็นมรดกทางสังคมที่ส่งต่อจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง วัฒนธรรมหลัก (great culture) เป็นวัฒนธรรมที่ประพาดปฏิบัติได้แก่ ภาษา ศาสนา ประเพณี และมีการผสมผสานกลมกลืนทาง

วัฒนธรรม (culture assimilation) ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเสมือนเป็นบ้านหลอมความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนในชุมชนชายแดนประเทศไทย ลาว และกัมพูชา ให้อยู่ร่วมกันอย่างเป็นมิตร เพราะพื้นที่บริเวณชายแดนเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การดำเนินนโยบายต่างประเทศในลักษณะการสร้างสันติภาพ ความร่วมมืออันจะนำไปสู่ความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนลดความขัดแย้ง และข้อพิพาทระหว่างประเทศ

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) เป็นวิธีการนำเสนอข้อมูลและสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรออกเป็นตัวเลขอย่างชัดเจน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการเก็บข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบและยืนยันแบบจำลองสมการโครงสร้างและความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา

การวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูลเพื่อหาความสัมพันธ์ของอิทธิพลการค้าชายแดน นโยบายภาครัฐ ความกลมกลืนทางวัฒนธรรมที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนชายแดนของประเทศไทยที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศลาว และกัมพูชา เพื่อความถูกต้องและเชื่อถือได้ของตัวแปร ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความเชื่อถือ (reliability) ของมาตรวัดทุกตัวที่เกี่ยวข้องก่อนนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรดังกล่าว

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือประชาชนที่มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในชุมชนชายแดนไทย อายุ 15 ปีขึ้นไป เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 397 ราย ประกอบด้วย (1) ชุมชนชายแดนที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศไทยกับลาว ได้แก่ ชุมชนชายแดนอินโดจีนบ้านท่าเสด็จ จำนวน 141 ราย ชุมชนชายแดนอินโดจีนรากแก้วศรีมงคล จำนวน 195 ราย และ (2) ชุมชนชายแดนติดต่อกับประเทศไทยกับกัมพูชา ได้แก่ ชุมชนชายแดนบ้านคลองลึก (ตลาดโรงเกลือ) จำนวน 34 ราย ชุมชนชายแดนบ้านหาดเล็ก จำนวน 27 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามแบบปลายปิดเพื่อสอบถามประชาชนในชุมชนชายใต้ แบ่งแบบสอบถามเป็น 5 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบ ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับวิถีชีวิตประชาชนในชุมชนชายแดน ส่วนที่ 3 คำถามที่เกี่ยวกับอิทธิพลการค้าชายแดน ส่วนที่ 4 ด้านความกลมกลืนทางวัฒนธรรม และ ส่วนที่ 5 คำถามเกี่ยวกับนโยบายภาครัฐ (ด้านการส่งเสริมการค้าชายแดน และวัฒนธรรม)

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล กระบวนการทางสถิติที่ผู้วิจัยดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ต้องการมีความเชื่อถือได้ในการวิจัยให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ให้มีความเชื่อถือได้ (reliability) โดยใช้วิธีการเพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้จากการทดสอบเพื่อหาความสอดคล้องภายในของมาตรวัดเพื่อการวิจัย (internal consistency method) แบบคอนบักอัลฟา (Cronbach Alpha) เพื่อหาค่าของสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ของแต่ละรายการข้อคำถามในแต่ละมาตรวัด โดยค่าอัลฟาอยู่ระหว่าง 0.50-0.65 เป็นค่าที่เชื่อถือได้ปานกลาง และค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป มีความเชื่อถือได้ค่อนข้างสูง แต่หากต่ำกว่า 0.50 ถือว่ามีค่าความเชื่อถือได้น้อย

การสร้างเครื่องมือมีกระบวนการเพื่อความถูกต้องและความเชื่อถือได้ ของเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นทั้งหมดจากการทบทวนวรรณกรรมไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องทางเนื้อหา และนำเครื่องดังกล่าวไปทดสอบ (pre-test) กับผู้อาศัยในชุมชนตลาดมหาชนอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร เนื่องจากสภาพแวดล้อมมีลักษณะคล้ายกับตลาดชายแดนมีทั้งคนไทย ลาว และกัมพูชา ที่อาศัยในชุมชน และซื้อขายสินค้าระหว่างกัน โดยกำหนดตัวอย่างจำนวน 50 ราย หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้ออกมาทดสอบหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือด้วยการใช้สถิติวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์อัลฟา (coefficient alpha) แบบครอนบัก (Cronbach) ผลจากการทดสอบพบว่าตัวแปรทุกตัวมีค่าสัมประสิทธิ์รายข้อมากกว่า 0.50 และค่าสัมประสิทธิ์โดยรวมสูงกว่า 0.70 จึงนำเครื่องดังกล่าวไปเก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มประชากรเป้าหมาย ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อถือได้ (Reliability)

โดยรวม เท่ากับ 0.922 และข้อคำถามที่ใช้ได้ทั้งสิ้นจำนวน 63 ข้อ

การหาความถูกต้องด้านเนื้อหา (Content Validity) ได้จากการทบทวนวรรณกรรม โดยใช้วิธีการประมวลข้อกระทงคำถามที่นักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เคยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้เกิดความถูกต้องในด้านเนื้อหาเป็นอันดับแรกและตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาว่ามีความสอดคล้องกับนิยมเชิงปฏิบัติการและนำผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) จำนวน 3 ท่าน ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อคำถามที่มีความถูกต้องด้านเนื้อหาให้มากที่สุด โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า IOC ระดับ 1 ก่อน และพิจารณาผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ นำข้อคำถามที่ผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจหรือข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่าระดับ 0.50 นำมาปรับปรุงแก้ไขส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ และให้ความคิดเห็นอีกครั้งจนได้ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.80-1.00

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การหาค่าเฉลี่ย (mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ใช้สำหรับวิเคราะห์ระดับการรับรู้เกี่ยวกับอิทธิพลการค้าชายแดน ความกลมกลืนทางวัฒนธรรม นโยบายภาครัฐ (ด้านการส่งเสริมการค้าชายแดน และวัฒนธรรม) ที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตประชาชนในชุมชนชายแดน

2. ค่าความเบ้ (skewness) ค่าความโด่ง (kurtosis) ใช้ในการวิเคราะห์ลักษณะการแจกแจงของตัวแปร

3. การวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) เพื่อวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของแบบสอบถามโดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis)

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทวิระหว่างตัวแปรทุกตัวที่ใช้ในการวิเคราะห์ พบว่า (ตัวแปรอิสระทุกตัวมีความสัมพันธ์กันสูง)

ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเป็นความสัมพันธ์เชิงเส้น (linearity) ผู้วิจัยศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนชายแดนโดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) ระหว่างตัวแปรเชิงประจักษ์จำนวนทั้งสิ้น 14 ตัวแปร พบว่า ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเชิงประจักษ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งผลการวิเคราะห์มีข้อสรุป ดังนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเชิงประจักษ์ในกลุ่มตัวแปรแฝงต่างกลุ่มจากการศึกษาพบว่า ตัวแปรเชิงประจักษ์ทุกตัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) อยู่ในช่วง 0.04-0.74 โดยตัวแปรด้านนโยบายภาครัฐด้านการส่งเสริมทางด้านการตลาด และการส่งเสริมด้านการผลิต มีค่าความสัมพันธ์กันสูงสุด ($r = 0.74$) ซึ่งค่าสถิติดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าลักษณะความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเชิงประจักษ์ในกลุ่มตัวแปรแฝงเดียวกัน ผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่แสดงความสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปรเชิงประจักษ์ในแต่ละกลุ่มตัวแปรแฝงมีความใกล้เคียงกัน ประกอบด้วย

ด้านนโยบายภาครัฐ (ด้านการส่งเสริมการค้าชายแดน และวัฒนธรรม) พบว่า ตัวแปรประจักษ์ทุกตัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) อยู่ในช่วง 0.58-0.74 ซึ่งส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันในระดับมาก โดยการส่งเสริมทางด้านการตลาด และการส่งเสริมด้านการผลิต มีค่าความสัมพันธ์กันสูงสุด ($r = 0.74$)

ด้านความกลมกลืนทางวัฒนธรรม จากการศึกษพบว่า ตัวแปรเชิงประจักษ์ทุกตัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) อยู่ในช่วง 0.51-0.56 ซึ่งส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง โดยตัวแปรด้านการปฏิบัติกิจกรรมร่วมทางประเพณีท้องถิ่นชายแดน กับด้านการนับถือศาสนา มีความสัมพันธ์กันสูงสุดในระดับมาก ($r = 0.56$)

ด้านอิทธิพลการค้าชายแดน จากการศึกษาพบว่า ตัวแปรเชิงประจักษ์ทุกตัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งแสดงค่าของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) อยู่ในช่วง 0.43-0.66 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง โดยตัวแปรด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และด้านการลงทุน มีความสัมพันธ์กันสูงสุด ($r = 0.66$)

ด้านวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนชายแดน พบว่า ตัวแปรเชิงประจักษ์ทุกตัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) อยู่ในช่วง 0.15-0.74 ซึ่งส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันในระดับน้อยถึงระดับมาก โดยตัวแปรด้านการมีรายได้ และการสร้างโอกาสในการทำงาน มีความสัมพันธ์กันสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($r = 0.74$)

การวิเคราะห์ถดถอยพหุเชิงซ้อน เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ กับตัวแปรตามวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนชายแดน ผู้วิจัยใช้แบบจำลอง 3 แบบทดสอบผลต่อวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนชายแดน โดยตัวแปรตามทุกแบบจำลองคือตัวแปรวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนชายแดน

จากการศึกษาวิเคราะห์ถดถอยพหุเชิงซ้อน ความสัมพันธ์ระดับปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนชายแดน พบว่า ปัจจัยด้านอิทธิพลการค้าชายแดน ประกอบด้วย การพึ่งพาทางการค้า การขยายตัวทางการค้า การลงทุน และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนชายแดน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อนำปัจจัยความกลมกลืนทางวัฒนธรรม และนโยบายภาครัฐ (ด้านการส่งเสริมการค้าชายแดน และวัฒนธรรม) เข้ามาร่วมวิเคราะห์พบว่าปัจจัยต่างๆ มีค่าสหสัมพันธ์เชิงพยากรณ์เพิ่มขึ้น ร้อยละ 70, 70, 71 ($r = 0.70, 0.70, 0.71$)

ผลการวิเคราะห์แบบจำลองการวัดนโยบายภาครัฐ (ด้านการส่งเสริมการค้าชายแดน และวัฒนธรรม) ประกอบ เชิงยืนยันของแบบจำลองมาตรฐานนโยบายภาครัฐ (ด้านการส่งเสริมการค้าชายแดนและวัฒนธรรม) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยการส่งเสริมทางด้าน

การตลาด มีค่าความเชื่อถือได้สูงสุด 0.92 และมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ในระดับที่เหมาะสมคือระหว่าง 0.71-0.92

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของแบบจำลองสมการโครงสร้างเชิงเส้นของมาตรวัดวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนชายแดนแสดงให้เห็นว่าแบบจำลองการวัดตัวแปรแฝงวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนชายแดน พบว่า มีความเหมาะสมสอดคล้อง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีค่าความเชื่อถือได้ด้านการสร้างโอกาสในการทำงานอยู่ในระดับสูงสุด 0.91

การวิเคราะห์แบบจำลองการวัดมิติอิทธิพลการค้าชายแดน ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของแบบจำลองสมการโครงสร้างเชิงเส้นของมาตรวัดอิทธิพลการค้าชายแดนที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ในระดับที่เหมาะสมระหว่าง 0.66-0.82 โดยมีค่าน้ำหนักเชิงยืนยันด้านกรขยายตัวทางการค้าอยู่ในระดับสูงสุด เท่ากับ 0.82

การวิเคราะห์แบบจำลองการวัดมิติความกลมกลืนทางวัฒนธรรม ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของแบบจำลองสมการโครงสร้างเชิงเส้นของมาตรวัดความกลมกลืนทางวัฒนธรรม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ในระดับที่เหมาะสมระหว่าง 0.71-0.78 โดยมีค่าองค์ประกอบเชิงยืนยันด้านการนับถือศาสนาอยู่ในระดับสูงสุด 0.78 และตัวแปรเชิงประจักษ์ทุกตัวมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อิทธิพลทางตรง ได้แก่ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนชายแดน เรียงตามลำดับจากค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมากไปหาน้อย ดังนี้

ปัจจัยด้านนโยบายภาครัฐ (ด้านการส่งเสริมการค้าชายแดน และวัฒนธรรม) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อปัจจัยด้านอิทธิพลการค้าชายแดน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.37 เพราะเจ้าหน้าที่รัฐได้ทำการส่งเสริม และสนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนชายแดนทำการค้าและมีอิทธิพลทางตรงเชิงลบต่อปัจจัยด้านอิทธิพลการค้าชายแดน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ -0.20 เนื่องจากแม้ว่าเจ้าหน้าที่รัฐจะทำการส่งเสริม และสนับสนุนการค้าชายแดนไม่ว่าจะเป็นด้านการให้ประชาชนในชุมชนชายแดนประเทศลาว และ

กัมพูชา มาซื้อขายสินค้าในตลาดชายแดนของไทย การส่งเสริมการขยายตัวการค้าชายแดนโดยเปิดตลาดชายแดนยังจุดผ่านแดนตามพรมแดนที่ติดต่อกับประเทศลาว และกัมพูชา การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ถนน สะพาน และท่าเรือ เชื่อมต่อกับชายแดนประเทศลาว และกัมพูชา ประชาชนได้รับความสะดวกในการทำการค้า แต่ประชาชนในชุมชนชายแดนยังมีการลักลอบซื้อขายสินค้าตามแนวชายแดนอยู่เป็นจำนวนมาก เพราะเกิดจากแรงจูงใจที่ผู้ซื้อสินค้าซื้อได้ในราคาถูก ผู้ขายสินค้าไม่ต้องเสียภาษี จึงขายสินค้าได้ในราคาสูงขึ้น ประกอบกับพื้นที่ชายแดนมีขอบเขตกว้างขวางห่างไกลจากด่านด้วยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านชายแดน อีกประการหนึ่งคือความรู้จักคุ้นเคย เป็นญาติมิตร การพูดภาษา และสร้างความใกล้ชิด เป็นปัจจัยเอื้อต่อประชาชนในชุมชนชายแดนในการลักลอบซื้อขายสินค้าตามแนวพรมแดนระหว่างประเทศไทย ลาว และกัมพูชา

ปัจจัยด้านความกลมกลืนทางวัฒนธรรม มีอิทธิพลทางตรงต่อปัจจัยด้านวิถีชีวิตประชาชนในชุมชนชายแดน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ -0.32 แม้ประชาชนในชุมชนชายแดนประเทศไทย ลาว และกัมพูชา จะมีวัฒนธรรมประเพณีที่กลมกลืนกัน แต่แนวทางปฏิบัติในพิธีกรรมบางอย่างมีความแตกต่างในรายละเอียดปลีกย่อยของแต่ละท้องถิ่นที่ประชาชนในชุมชนชายแดนปฏิบัติสืบทอดกันมา

อภิปรายผล

การมีความสัมพันธ์ทางการค้าจะมีผลทำให้ประชาชนในชุมชนชายแดนของทั้งสองประเทศสามารถยกฐานะการดำรงชีพที่ดีขึ้น เกิดการพึ่งพากันมากขึ้น มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันมากขึ้น และยังเป็นการนำความสงบสันติสุขมาสู่ประชาชนในชุมชนชายแดนนอกจากได้รับประโยชน์จากการขายสินค้าแล้ว ยังมีแหล่งวัตถุดิบ และแรงงานจากชุมชนชายแดนของกัมพูชา

กระบวนการค้าชายแดนในชุมชนชายแดนประเทศไทย กับกัมพูชา คู่ค้าจะทำการติดต่อซื้อขาย 2 ระดับ คือ (1) ซื้อขายผ่านชายแดนรายใหญ่มีปริมาณมูลค่าสูง และ (2) ซื้อขายในตลาดชายแดน เป็นการซื้อ

ขายรายย่อยระหว่างประชาชนในชุมชนชายแดนประเทศ
และกัมพูชา

การส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่รัฐให้มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในระดับท้องถิ่นของทั้งสองประเทศ ดำเนินการตามนโยบายเปลี่ยนนามรบเป็นสนามการค้า อย่างเป็นรูปธรรมจัดให้มีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานใน บริเวณชายแดนพร้อมรองรับการทำการค้าชายแดนให้ ความปลอดภัยกับชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนตาม แนวชายแดนอย่างจริงจัง

การค้าอนุกระบบระหว่างประชาชนในชุมชน ชายแดนประเทศไทย กับกัมพูชา มีทั้งการลักลอบนำเข้า ประเภหค้าส่ง ค้าปลีก สูงสุดได้แก่ ไม้แปรรูป ส่วนการ ลักลอบส่งออกมากที่สุดได้แก่ สินค้าอุปโภคบริโภค ประจำวัน การลักลอบทำการซื้อขายมักกระทำกันตลอด แนวชายแดน หรือลักลอบพกพาผ่านด่านตรวจ แรงจูงใจ เพราะค่าใช้จ่ายต่ำ สะดวกรวดเร็ว และสามารถจำหน่าย ได้ราคาดี

แนวทางในการแก้ปัญหาโดยการพัฒนาการค้าใน ระบบให้เอื้อต่อการทำการค้าโดยลดขั้นตอนต่างๆ ให้ น้อยลง จัดการด้านสาธารณูปโภคบริเวณแนวชายแดนให้ พร้อมรองรับการทำการค้าชายแดน เจ้าหน้าที่รัฐใน ท้องถิ่นปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัดปราบปรามลงโทษ ผู้กระทำความผิดอย่างจริงจังโดยเฉพาะความซื่อสัตย์ของ เจ้าหน้าที่รัฐ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการค้าต่างประเทศ. (2548, กันยายน). *การส่งเสริมการค้าชายแดน*. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2550, จาก <http://www.thainews.th.com/download/doc5.doc>
- กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ. (2550, เมษายน). *กรอบพันธมิตร และหุ้นส่วนระหว่างประเทศ*. สืบค้นเมื่อ 21 เมษายน 2550, จาก <http://www.mfa.go.th/business/1746.php>
- กระทรวงการต่างประเทศ. (2549). *การส่งเสริมการค้าในธุรกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน*. สืบค้นเมื่อ 17 ธันวาคม 2549, จาก <http://www.mfa.go.th/web/200.phd?id:>
- จิระ หงส์ดามรงค์. (2553). *การทูตแบบใหม่*. สืบค้นเมื่อ 30 ตุลาคม 2553, จาก <http://www.chiraacadamy.com>
- ดำรงศักดิ์ ชัยสนธิ. (2543). *การค้าระหว่างประเทศ*. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล.
- ทักษิณ ชินวัตร. (2545). *เอเชียเนเทรดแฟร์*. สืบค้นเมื่อ 23 พฤษภาคม 2550, จาก <http://72.14.253.104/search?q=eachet8WqjSCDe6QJ:www.cambridgeconsultan>

- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2548). *การค้าชายแดนไทย – ลาว – กัมพูชา*. สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2550, จาก <http://www.bot.or.th/BOTHomepage/databank/Econcond/seminar/Discuss/trade-border/trade-border.pdf>
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2547). *อนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง*. สืบค้นเมื่อ 10 เมษายน 2550, จาก <http://www.positioningmag.com/prnews/prnews.aspx?id=24275>
- สมนึก แตงเจริญ. (2541). *ทฤษฎีและนโยบายการค้าระหว่างประเทศ*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อนุช อภาภิรม. (2546). *การค้าชายแดน: การเชื่อมสัมพันธ์ตามรอยตะเข็บ*. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2549, จาก http://www.rinacmus.ac.th/mod.th/mas_page_event_his/
- Alvarez, R. R. (1995). The Mexican-US border: The making of anthropology of borderlands. *Annual Review of Anthropology*, 24, 447-470.
- Daude, C., & Fratzscher, M. (2006, February). *The pecking order of cross-border investment*. Retrieved November 20, 2006, from <http://www.ecb.int/pub/polf/scpwp/ecbwp590pdf>
- Erie, P., & Nathanson, C. (2000, May). *The challenge of developing the cross-border region's trade infrastructure*. Retrieved June 14, 2007, from <http://www.sondiegodialogue.org/pdfs/Trade/20challenge%20522.pdf>
- Malik, K. (2006, December). *Regional economic integration in Asia and Pacific*. Retrieved April 03, 2008, from <http://www.wdp.org.cn/modules.php?op>
- Rajesh, P. (2006, July). *Hostility put aside. India and China reopen silk road*. Retrieved May 20, 2007, from <http://www.boston.com/news/world/asia/articles/2006/07/06/hostility-put-aside>